

Lag om ändring i vattenlagen (1983: 291);

SFS 1989: 513

Utkom från trycket
den 19 juni 1989

utfärdad den 1 juni 1989.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om vattenlagen (1983: 291) dels att 4 kap. 4 §, 9 kap. 12 och 19 §§, 12 kap. 31 §, 13 kap. 13 och 47 §§, 15 kap. 1, 3 och 17 §§, 19 kap. 3 §, 20 kap. 1 och 8 §§, 21 kap. 1 § och 22 kap. 6 § skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas två nya paragrafer, 12 kap. 33 a § och 13 kap. 49 a §, av följande lydelse.

4 kap.

4 § Om det till följd av en skada eller för att förebygga en skada är nödvändigt att tillståndspliktiga ändrings- eller lagringsarbeten utförs utan dröjsmål, får arbetena utföras utan föregående tillstånd. Ansökan om godkännande av arbetena skall dock göras snarast möjligt.

Om det för att avvärja fara för liv eller hälsa, rädda värdefull egendom eller av annan sådan orsak är nödvändigt att åtgärder vidtas som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tappning av vatten, får åtgärderna vidtas utan föregående tillstånd. Ansökan om godkännande av åtgärderna skall dock göras snarast möjligt.

9 kap.

12 § Medför omprövning enligt 15 kap. 3, 4, 9 eller 11 § förlust av vatten eller fallhöjd eller inskränkning i rätten att reglera vattnets avrinning för tillståndshavare som omfattas av omprövningen utgår ersättning för förlusten eller inskränkningen, om annat inte följer av 14 §. Ersättning utgår inte till den del förlusten eller inskränkningen är att hänföra till förbättring av en vattenanläggnings säkerhet.

Medför omprövning enligt denna lag skada för annan än tillståndshavare som omfattas av omprövningen utgår ersättning härför. För mottagare av andelskraft gäller dock viss begränsning enligt 19 §.

Beträffande ersättning enligt första eller andra stycket äger 1–10 §§ motsvarande tillämpning.

¹ Prop. 1988/89: 116, JoU22, rskr. 303.

19 § Om den kraftmängd som utgår såsom andelskraft minskas i fall som avses i 14 eller 15 § eller till följd av omprövning för att förbättra en vattenanläggnings säkerhet, är mottagaren av andelskraften skyldig att utan ersättning tåla denna minskning i samma mån som innehavaren av det kraftverk varifrån andelskraften tillhandahålls.

12 kap.

31 § Om det inte föreligger något hinder mot företaget, skall förrättningsmannen meddela tillståndsbeslut.

Tillståndsbeslutet skall i behövlig utsträckning innehålla bestämmelser om

1. företagets ändamål, läge, omfattning, säkerhet och tekniska utformning i övrigt,
2. vilka som skall delta i företaget och varje deltagares andelstal i fråga om konstnaderna för utförande och drift av företaget,
3. de områden som får tas i anspråk och de särskilda tvångsrätter i övrigt som medges för företaget,
4. utförande och underhåll av företaget,
5. tillsyn, besiktning och kontroll,
6. skyldighet att betala ersättning eller att utföra skadeförebyggande åtgärder samt hur betalningen skall ske,
7. villkor i övrigt för att tillgodose allmän och enskild rätt,
8. förrättningskostnaderna och hur de skall fördelas,
9. tid inom vilken anspråk i anledning av oförutsedda skador får framställas,
10. tid efter vars utgång omprövning enligt 15 kap. 3 och 14 §§ eller 15 § andra stycket får ske.

Avser tillståndet arbeten för företaget, skall i tillståndsbeslutet anges den tid inom vilken arbetena skall vara utförda (arbetstid).

33 a § Fastställs bestämmelser om innehållande och tapping av vatten för att under osedvanliga förhållanden tillgodose säkerheten hos en vattenanläggning och kan de skador som följer om bestämmelserna utnyttjas inte lämpligen uppskattas på förhand, får förrättningsmannen skjuta upp frågan om ersättning.

Anspråk på grund av skada som avses i första stycket prövas på det sätt som föreskrivs i 15 kap. 17 §.

13 kap.

13 § Ansökningsmål är mål om

1. bestämmande enligt 2 kap. 8 § andra stycket av ersättning för rätten att ta i anspråk ett strömfall,
2. tillstånd enligt 4 kap. 1 § till utförande av andra vattenföretag än markavvattningsföretag,
3. godkännande enligt 4 kap. 4 § av ett utfört ändrings- eller lagningsarbete eller av åtgärder som strider mot meddelade bestämmelser om innehållande och tapping av vatten, om arbetet eller åtgärderna inte avser ett markavvattningsföretag,

4. prövning enligt 4 kap. 5 § av lagligheten av ett utfört vattenföretag som inte är ett markavvattningsföretag,

5. inrättande enligt 6 kap. 3 § av en gemensam anläggning för bevattning, sedan en samfällighet enligt 6 kap. har bildats,

6. överflyttning enligt 9 kap. 18 § första stycket av rätten till andelskraft,

7. tillstånd enligt 14 kap. 1 § till utrivning av en vattenanläggning eller prövning enligt 14 kap. 5 § under vilka villkor en anläggning för bortledande av grundvatten får tas ur bruk,

8. tillstånd enligt 14 kap. 3 § första stycket att bortscaffa flottledsanläggningar eller rätt att, utan samband med bortscaffning, överta flottledsanläggningar enligt fjärde stycket nämnda paragraf,

9. förlängning enligt 15 kap. 2 § andra stycket av arbetstiden,

10. omprövning enligt 15 kap. 3, 4, 8, 9, 11 och 12 §§,

11. förverkande enligt 15 kap. 5 §,

12. omprövning, utan samband med pågående ansökningsmål eller för rättning, enligt 15 kap. 15 § första stycket eller omprövning enligt 15 kap. 15 § andra stycket,

13. fastställelse enligt 15 kap. 16 § av en överenskommelse.

Berör ett ansökningsmål uteslutande en viss eller vissa sakägare och kan målet avgöras med bindande verkan endast mot dessa, får vattendomstolen, om sökanden medger det, förordna att målet skall behandlas enligt vad som gäller för stämningssmål.

47 § En dom som innebär att tillstånd lämnas till vattenföretag eller andra åtgärder enligt denna lag skall i förekommande fall innehålla bestämmelser om

1. företagets ändamål, läge, omfattning, säkerhet och tekniska utformning i övrigt,

2. de områden som får tas i anspråk för företaget och de särskilda tvångsrätter i övrigt som medges sökanden,

3. tillsyn, besiktning och kontroll,

4. strömfallsfastighet,

5. vilka som skall delta i en vattenreglerings- eller bevattningssamfällighet samt varje deltagares andelstal i fråga om kostnaderna för företaget,

6. skyldighet att betala ersättning eller att utföra skadeförebyggande åtgärder samt hur betalningen skall ske,

7. villkor beträffande tillhandahållande av andelskraft och om kostnadsbidrag härför,

8. skyldighet att betala avgifter,

9. villkor i övrigt för att tillgodose allmänna och enskilda intressen,

10. tid inom vilken anspråk i anledning av oförutsedda skador får framställas,

11. tid efter vars utgång omprövning enligt 15 kap. 3 § eller 15 § andra stycket får ske,

12. den förlust av vatten eller annat som tillståndshavare enligt 9 kap. 14 och 15 §§ är skyldig att underkasta sig utan ersättning,

13. rättegångskostnader.

Avser tillståndet arbeten för företaget, skall i domen anges den tid inom vilken arbetena skall vara utförda (arbetstid).

49 a § Fastställs bestämmelser om innehållande och tappning av vatten för att under osedvanliga förhållanden tillgodose säkerheten hos en vattenanläggning och kan de skador som följer om bestämmelserna utnyttjas inte lämpligen uppskattas på förhand, får vattendomstolen skjuta upp frågan om ersättning.

Anspråk på grund av skada som avses i första stycket prövas på det sätt som föreskrivs i 15 kap. 17 §.

15 kap.

1 § Om en dom som har meddelats i ett ansökningsmål enligt 13 kap. 13 § första stycket avser tillstånd till ett vattenföretag eller till någon annan åtgärd enligt denna lag och domen har vunnit laga kraft, gäller tillståndet mot alla, såvitt avser frågor som enligt denna lag är att bedöma i sådant mål. Avser tillståndet utförandet av en anläggning, innefattar det rätt att bibehålla anläggningen. Med stöd av 2 kap. 9 § eller bestämmelser i detta kapitel kan dock ett tillstånd begränsas eller förenas med ändrade eller nya villkor eller förklaras förverkat.

Med tillstånd avses i detta kapitel även godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 4 kap. 4 § och lagligförklaring enligt 4 kap. 5 §.

3 § För att tillgodose allmänna intressen får vattendomstolen företa omprövning av villkoren för ett tillstånd och därvid föreskriva ändrade eller nya villkor. Omprövningen får inte ske förrän efter utgången av en tid som domstolen bestämmer vid meddelandet av tillståndet, minst tio år och högst trettio år från det tillståndsdomen vinner laga kraft. Omprövning för att förbättra en vattenanläggnings säkerhet eller för att tillgodose sådana allmänna intressen som berörs av väsentliga ändringar i vattenförhållandena får dock ske redan före utgången av den bestämda tiden.

Vattendomstolen skall i omprövningsdomen bestämma när de ändrade eller nya villkoren skall börja tillämpas. När omprövning sker efter utgången av den vid meddelandet av tillståndet bestämda tiden, skall också bestämmas efter vilken tid, minst tio och högst trettio år, förnyad omprövning får ske.

17 § Om ett vattenföretag eller en vattenanläggning, som har utförts i enlighet med ett tillstånd enligt denna lag, medför skador som inte förutsågs av vattendomstolen eller förrättningsmannen när tillståndet meddelades, får den skadelidande framställa anspråk på ersättning enligt 9 kap. 1 – 10 §§.

Om fråga är om betydande skador för enskild eller för något allmänt intresse, får begäras sådana ändringar på företagarens bekostnad av vattenföretaget eller vattenanläggningen som, utan att medföra skador för tredje man eller väsentliga olägenheter för tillståndshavaren, är ägnade att förebygga eller minska framtida skador. I fråga om allmänna intressen förs talan av kammarkollegiet eller kommunen.

Anspråk på grund av oförutsedda skador skall för att få tas upp till prövning anmälas till vattendomstolen inom fem år eller den längre tid, högst tjugo år, som kan ha bestämts i samband med tillståndet. Tiden räknas från utgången av den av domstolen eller förrättningsmannen be-

stämnda arbetstiden. Vid skada som avses i 12 kap. 33 a § eller 13 kap. 49 a § utgår anmälningstiden dock aldrig tidigare än två år från det att skadan uppkom.

Bestämmelserna i preskriptionslagen (1981:130) gäller inte anspråk enligt denna paragraf.

19 kap.

3 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, länsstyrelsen får meddela sådana föreskrifter om vad allmänheten skall iaktta inom ett vattenskyddsområde som behövs för att tillgodose syftet med området.

20 kap.

1 § I ansökningsmål, utom sådana som anges i andra stycket, och i mål som avses i 13 kap. 13 § andra stycket skall sökanden svara för sina egna och motparternas kostnader vid vattendomstolen. I ansökningsmål som innefattar bildande av samfällighet för bevattning eller vattenreglering svarar sökanden inte för kostnader i vattendomstolen som uppkommit för deltagare i samfälligheten.

I mål som gäller omprövning eller förverkande enligt 15 kap. 3–6 eller 12 § skall kammarkollegiet och tillståndshavaren svara för sina kostnader vid vattendomstolen. I mål enligt 15 kap. 3 § skall kammarkollegiet dessutom svara för kostnader vid vattendomstolen som uppkommer för andra motparter än tillståndshavaren. Gäller ett mål enligt 15 kap. 3 § omprövning för att förbättra en vattenanläggnings säkerhet skall dock tillståndshavaren i stället för kammarkollegiet svara för senast nämnda kostnader. I mål som gäller omprövning enligt 15 kap. 15 § andra stycket av fråga om kretsen av deltagare eller kostnadsfördelningen eller enligt 16 § skall varje part svara för sina kostnader.

I sådana överklagade ansökningsmål som avses i första stycket första meningen skall sökanden svara för sina egna kostnader i högre rätt och för de kostnader som där har uppkommit för motparterna genom att sökanden har klagat.

8 § Till förrättningskostnader hänförs

1. ersättning till förrättningsmän, gode män och sakkunniga,
2. kungörelsekostnader, ersättning till aktförvarare och andra kostnader som är nödvändiga för förrättningen,
3. ersättning för kostnader som avses i 7 § första stycket,
4. ersättning för skador som avses i 12 kap. 24 §,
5. kostnad för förrättning som avses i 12 kap. 28 § första stycket.

Om tillståndsbeslut meddelas, skall förrättningskostnaderna fördelas mellan deltagarna i markavvattningsföretaget efter vad som är skäligt.

Inställs förrättningen, skall sökanden betala de kostnader som har uppkommit, om inte särskilda omständigheter föranleder att betalningsskyldigheten fördelas mellan samtliga sakägare eller vissa av dem. Om den inställda förrättningen har inletts på grund av ett beslut vid en fastighetsreglering, skall dock kostnaderna anses som förrättningskostnader vid fastighetsregleringen.

Om kammarkollegiet begär omprövning av ett markavvattningsföretag, skall kammarkollegiet svara för förrättningskostnaderna. När det gäller omprövning i syfte att förbättra en vattenanläggnings säkerhet, skall dock ersättning för kostnader som avses i 7 § första stycket fördelas mellan deltagarna i markavvattningsföretaget efter vad som är skäligt.

Såsom sökande anses även den som har förenat sig med sökanden om företaget samt den på vilkens begäran företaget har givits en större omfattning än vad sökanden har begärt.

21 kap.

1 § Till böter eller fängelse i högst två år döms den som med uppsåt eller av oaktsamhet

1. bryter mot 4 kap. 1 § första eller andra stycket eller 4 kap. 4 § första stycket andra meningen eller andra stycket andra meningen,

2. bryter mot villkor eller föreskrifter som har meddelats i samband med tillstånd till ett vattenföretag enligt denna eller äldre lag eller i samband med godkännande av arbeten eller åtgärder enligt 4 kap. 4 §, lagligförklaring enligt 4 kap. 5 § eller prövning enligt 14 kap. 5 § första stycket eller motsvarande äldre bestämmelser eller i samband med prövning enligt 15 kap.,

3. åsidosätter skyldigheten att underhålla en vattenanläggning eller bryter mot 17 kap. 2 §,

4. underlåter att fullgöra vad som åligger honom enligt 18 kap. 2 § första stycket,

5. bryter mot föreskrifter som har meddelats enligt 19 kap. 2 eller 3 §.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Till ansvar enligt första stycket döms inte om ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken.

I lagen (1950:596) om rätt till fiske finns bestämmelser om straff och andra påföljder för den som överträder fiskeförbud som har meddelats enligt denna eller äldre lag.

22 kap.

6 § Länsstyrelsens beslut enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten, om beslutet avser

1. förordnande av förrättningsman enligt 12 kap.,

2. förordnande om undersökningar som avses i 18 kap. 2 § andra stycket eller av besiktningsman enligt 18 kap. 3 eller 4 §,

3. förordnande om vattenskyddsområde och föreskrifter enligt 19 kap. 2 och 3 §§,

4. kostnader som anges i 20 kap. 11 eller 12 §,

5. prövning av säkerhet enligt 3 § detta kapitel,

6. föreläggande enligt 2 kap. 9 § tredje stycket, 19 kap. 1 § tredje stycket, 21 kap. 3 § eller förbud enligt detta kapitels 4 § första stycket.

I övrigt får länsstyrelsens beslut enligt denna lag överklagas hos regeringen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1989.

Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

På regeringens vägnar

LAILA FREIVALDS

Michaël Koch
(Justitiedepartementet)
